

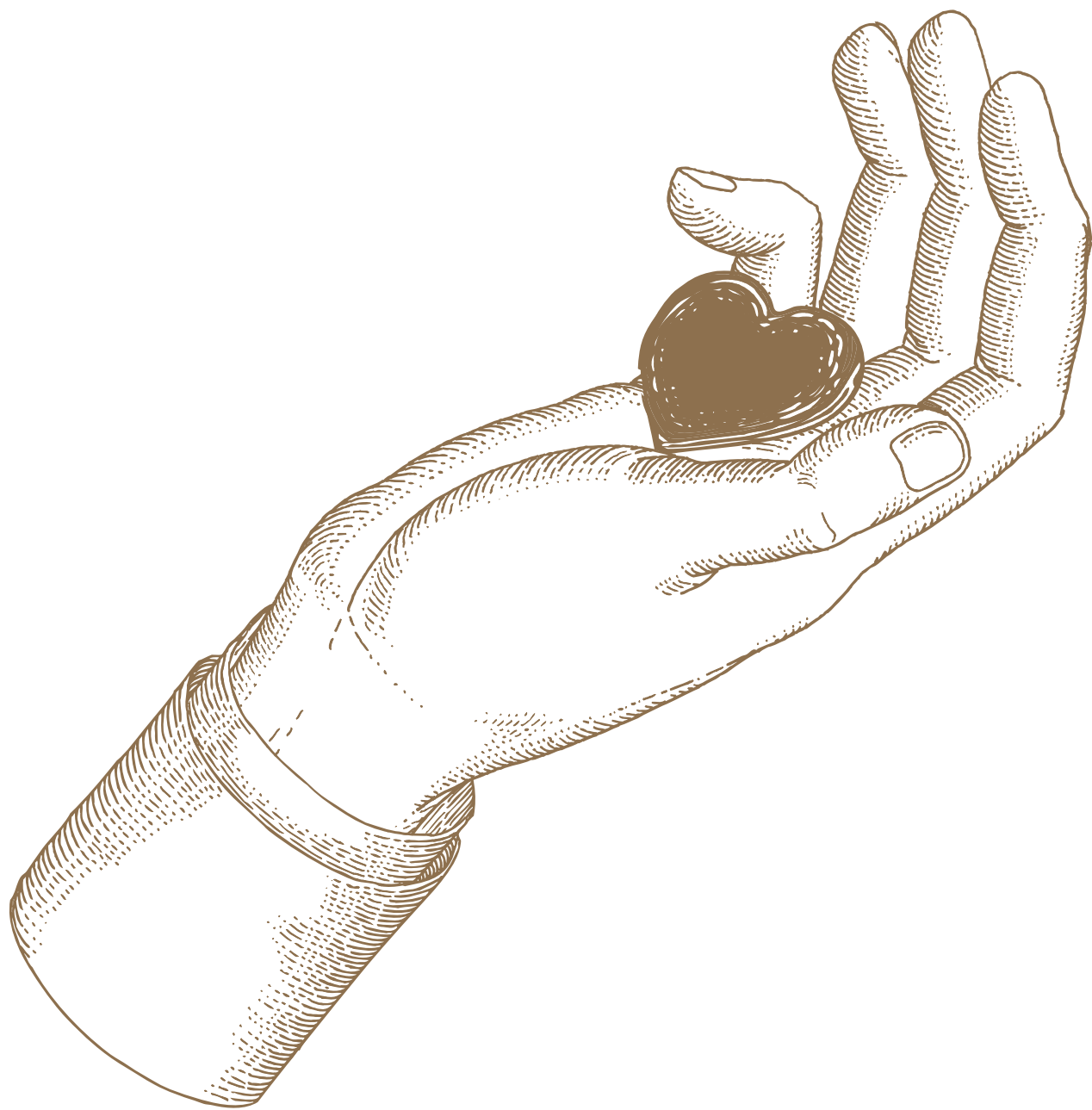

GEEN
DAG
ZONDER

MARIA

W BOOKS

Museum
Catharijne
Convent

DÉSIRÉE KRIKHAAR

GEEN
DAG
ZONDER

MARIA

WBOOKS, Zwolle
Museum Catharijneconvent, Utrecht

INLEIDING

Geen dag zonder Maria

Maria is van ons allemaal. In de religieuze geschriften is zij de moeder van Jezus, maar haar betekenis reikt veel verder. Zij is een universeel symbool voor vrouw-zijn, gezin en moederliefde, vreugde en verdriet, troost en bescherming. Met Maria kun je je identificeren. Maria komt heel dichtbij, zij is een vriendin. Niet voor niets steken zoveel mensen, ongeacht hun cultuur of religie, een kaarsje op voor Maria als zij op vakantie een kerk bezoeken.

In Museum Catharijneconvent in Utrecht is in 2017 een grote tentoonstelling te zien over Maria, de meest

afgebeelde vrouw ter wereld. Met een grote variëteit aan kunstvoorwerpen

en objecten uit museale en particuliere collecties in binnen- en buitenland wordt daar het verhaal verteld van Maria de Moeder Gods, van haar veelbewogen leven, haar tenhemelopneming en haar wereldwijde verschijningen in vele gedaanten. Bijbelse en apocriefe vertellingen, maar vooral ook de vele legendes en volksverhalen over Maria vormen een inspiratiebron voor kunstenaars door de eeuwen heen, van de tijd van het vroege christendom tot het heden.

Het beeld van Maria, zoals wij dat (her)kennen heeft niet alleen een literaire oorsprong, maar ook een historische. De verering en de beelden van oermoe-
ders en godinnen uit de oudheid hebben aan de wieg gestaan van Maria in het

**MARIA MET KIND
(DETAIL)**

Joos van Cleve,
ca. 1527
Berlijn, particuliere
collectie

Westen. Niet alleen het christendom kent Maria, ook in de islam neemt zij een belangrijke plaats in als moeder van de laatste profeet vóór de geboorte van Mohammed. En soms lijkt een beeld op Maria, maar blijkt het toch een andere vrouw te zijn...

Dit boek komt voort uit en sluit aan bij de tentoonstelling *Maria* in Museum Catharijneconvent. *Geen dag zonder Maria* is een reis door het jaar, waarbij de lezer elke dag wordt verrast door Maria: met een feest of een legende, een gedicht of gebed, een bijzonder weetje, een Mariaverschijning, een lach en een traan, een lekker recept, een luchtig verhaal. Het boek laat zien waar de wereldwijde, letterlijk en figuurlijk grenzeloze verering van Maria vandaan komt en hoe Maria mensen tot op de dag van vandaag inspireert.

De korte teksten, per kalenderdag in-

gedeeld, gaan vergezeld van vele illustraties, die reiken van oermoeders en godinnen via middeleeuwse beelden en manuscripten tot barokke schilderijen, ikonen, devotieprentjes en hedendaagse kunst. Deze diversiteit maakt het boek bijzonder aantrekkelijk. Het is een boek voor alle dagen van het jaar, elk jaar opnieuw, want de jaarcyclus is eeuwigdurend en Maria is van alle tijden!

Désirée Krikhaar
Gastconservator Museum
Catharijneconvent

NAPOLITAANSE
KERSTGROEP

Napels, 18e eeuw
(detail)
Utrecht, Museum
Catharijneconvent,
ABM bh500

Het Mariajaaroverzicht

JANUARI

M	11	21
02	M	22
03	13	M
04	14	24
05	M	25
M	16	26
M	M	27
08	18	28
09	19	29
10	20	30
		31

FEBRUARI

01	M	21
M	12	22
03	13	23
04	M	M
05	15	25
06	16	26
07	17	27
08	18	28
09	19	29
10	20	

MAART

01	11	21
02	12	22
03	13	23
04	M	24
05	15	M
M	16	M
07	17	27
M	18	28
09	19	29
10	20	M
		M

APRIL

M	11	21
02	12	22
M	G	23
04	G	24
05	15	25
06	G	M
G	17	27
G	18	28
M	P	29
10	P	30

MEI

M	11	M
02	12	22
03	M	23
04	14	M
M	15	25
06	16	H
07	17	27
08	18	28
09	19	29
10	20	30
		M

JUNI

M	11	21
02	12	22
03	13	23
P	14	M
05	15	M
M	16	26
M	17	M
08	18	28
09	19	29
10	20	30

M FEESTDAG

G GOEDE VRIJDAG

P PASEN

H HEMELVAART

P PINKSTEREN

K KERSTMIS

JULI

01	11	21
M	12	22
03	13	23
04	M	24
05	15	M
06	M	M
M	17	27
M	18	M
09	19	29
10	20	30
		M

OKTOBER

M	11	21
02	12	22
03	13	23
04	14	M
05	15	25
06	16	26
M	17	27
08	M	28
09	19	29
M	20	30
		31

AUGUSTUS

M	M	M
02	12	M
03	M	23
M	14	24
M	M	25
06	M	26
M	M	27
08	18	28
09	19	M
10	20	30
		31

NOVEMBER

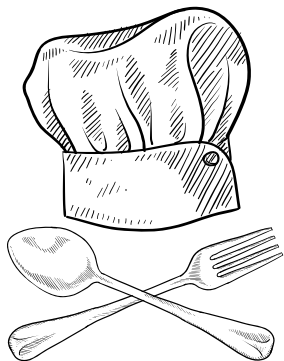
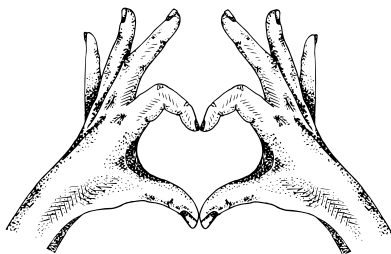
M	11	M
02	12	22
03	13	23
04	14	24
05	15	25
06	M	26
07	17	M
08	18	M
09	19	29
10	20	30

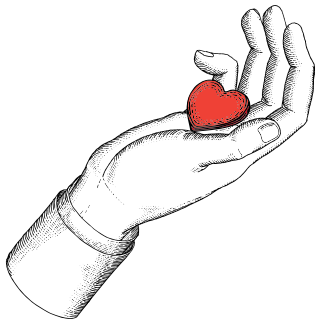
SEPTEMBER

M	11	M
02	M	M
03	13	M
M	14	24
05	M	M
06	16	26
07	17	27
M	18	28
M	M	29
10	20	M

DECEMBER

01	11	21
02	M	22
03	13	23
M	14	24
05	15	K
M	16	K
M	17	M
M	18	M
M	19	29
M	20	30
		31

01 JANUARI

Dubbel feest!

Toen er acht dagen verstreken waren en hij
besneden zou worden, kreeg hij de naam Jezus,
die de engel had genoemd nog voordat hij in de
schoot van zijn moeder was ontvangen.

Lucas 2:21

Sinds 1969 wordt op de eerste dag van het nieuwe jaar gevierd dat Maria de moeder van God is. Voor die tijd stond deze dag in het teken van de besnijdenis van Jezus. Volgens de Joodse traditie brachten Maria en Jozef hun zoon op de achtste dag na zijn geboorte naar de tempel om het verbond met God aan te gaan en een naam te krijgen.

KAZUIFEL

Italiaans goudbrokaat,
begin 16e eeuw
Borduurwerk, groten-
deels naar ontwerp
van Jacob Cornelisz,
ca. 1520-1525
Utrecht, Museum
Catharijneconvent,
BMH t5788e

Stripverhaal

Als in een stripverhaal is het leven van Maria op twee panelen afgebeeld. De schilder heeft zich vooral laten leiden door de teksten in het Proto-evangelie van Jakobus. Van links naar rechts en van boven naar beneden zijn de volgende scènes afgebeeld.

Het offer van Joachim wordt vanwege zijn kinderloosheid geweigerd en hij wordt uit de tempel gestuurd.

De engel verschijnt aan Joachim in de woestijn, hij heeft zijn vrouw Anna verlaten.

Een engel verschijnt aan de heilige Anna, in de tuin hebben mussen elk jaar een nestje met jonge vogeltjes.

Anna en Joachim ontmoeten elkaar onder de Gouden Poort in Jeruzalem.

Maria wordt geboren.

De driejarige Maria wordt naar de tempel gebracht.

Jezus wordt geboren.

De drie koningen komen Jezus aanbidden.

Jozef en Maria zijn Jezus kwijtgeraakt en vinden hem terug tussen de geleerden in de tempel.

Op de bruiloft van Kana treedt Jezus voor het eerst in de openbaarheid.

Lazarus wordt uit de dood opgewekt.

Maria ontslaapt, Christus daalt af en neemt haar ziel mee naar de hemel.

TAFERELEN UIT HET LEVEN VAN DE HEILIGE ANNA, MARIA EN JEZUS

Turone di Maxio da Camnago,
ca. 1360-1380
Antwerpen, Koninklijke Musea
voor Schone Kunsten van België,
2570-2571, foto KIK-IRPA, Brussel

Madeliefje

MEIZOENTJE

Het woord madeliefje komt waarschijnlijk van 'maagdelief' en slaat op de 'lieve maagd' Maria. Het witte bloempje staat symbool voor zuiverheid en eeuwige liefde. In Duitsland is de link met Maria nog duidelijker, daar heet het madeliefje *Marienblümchen*, Mariabloempje. Een andere naam is meizoentje. Je zou denken dat daar de maand mei in zit, maar toch wordt ook hier Maria bedoeld. Mei is namelijk een verbastering van 'maget', denk aan meid, meisje. De 'maget soet' werd zo 'meisoet'. In de volksmond werd dat meizoentje, omdat de maand mei elk jaar het bloempje wakker kust.

MADONNA MET KIND EN ENGELEN

Cosimo Rosselli,
ca. 1480
New York, The Metropolitan Museum, The
Friedsam Collection,
Bequest of Michael
Friedsam, 1931,
foto Scala Archives
32.100.84

MADLIEFCAKE VAN MARIAKAAKJES

-
- * **150 gram boter**
 - * **125 gram suiker**
 - * **1 eiwit**
 - * **1 eidooier**
 - * **1 pak Mariakaakjes**
 - * **250 ml koude, sterke koffie**

- Voor het glazuur:**
- * **200 gram poedersuiker**
 - * **1 eetlepel water**
 - * **1 theelepel sinaasappelsap
of likeur voor de kleur**

-
- * Suiker met boter en eiwit tot een crème kloppen.
 - * Eiwit stijf kloppen en voorzichtig met de crèmemassa mengen.
 - * 7 Mariakaakjes in de koffie dopen en als een bloem met een hartje in het midden en zes blaadjes eromheen op een taartschaal leggen
 - * Daaroverheen een laag crème smeren en vervolgens weer 7 Mariakaakjes in de koffie dopen en op de eerste laag leggen. Crèmemassa erover strijken en zo doorgaan tot de gewenste hoogte is bereikt.
 - * Afsluiten met een laag Mariakaakjes.
 - * De zijkant afstrijken met eventueel overgebleven crème.
 - * Voor het glazuur de poedersuiker en een eetlepel water mengen.
 - * Als het glazuur te dik is een druppel water extra toevoegen, als het te dun is wat poedersuiker toevoegen.
 - * De buitenste bloembladeren met de witte glazuur bestrijken.
 - * Voor het gele hart van de bloem poedersuiker mengen met een theelepeltje sinaasappelsap.
 - * Met dit glazuur het middelste Mariakaakje afstrijken en ziedaar: een Madelief om van te smullen!

05 JANUARI

FOKKE & SUKKE

KWAMEN MET DE BESTE BEDOELINGEN

ALS U
PRIVACY
WIL

HANG DAN NIET
ZO'N JOEKEL VAN
EEN STER BOVEN
UW STAL!

GEEN DAG ZONDER MARIA

Driekoningen en de Bruiloft van Kana

Twee feesten op één dag die ogenschijnlijk niets met elkaar gemeen hebben. Maar schijn bedriegt. Beide verhalen gaan over Jezus die zich aan de mensen presenteert.

De drie koningen of wijzen gaan met hun geschenken op bezoek bij het pasgeboren kindje Jezus. Samen met enkele herders zijn zij de eerste mensen die de zoon van God te zien krijgen. Ruim dertig jaar later treedt Jezus voor het eerst in de openbaarheid. Hij is met zijn moeder op een bruiloft en daar maakt Maria zich zor-

gen dat er niet genoeg wijn is voor alle gasten. Hij reageert wat kribbig:

Toen de wijn oprakte, wendde de moeder van Jezus zich tot hem en zei: 'Ze zitten zonder wijn.' Jezus antwoordde: 'Wat hebben ik en u daarmee van doen, Vrouwe? Mijn uur is nog niet gekomen.' (Johannes 2:3-4)

Na deze kleine aanvaring tussen moeder en zoon verandert Jezus ter plekke water in wijn, zodat er voldoende is voor iedereen. Daarmee openbaart hij zich als Gods wonderdoende zoon.

BRUILOFT VAN KANA

in: Ludolph van Saksen, *Boeck van den leven ons heeren Jhesu Christi*. Antwerpen, Claes leeu, 1488. Utrecht, Museum Catharijneconvent, BMH Warm il263H9, f. 70v

COLOFON

Uitgave

Uitgeverij WBOOKS, Zwolle
in samenwerking met Museum
Catharijneconvent, Utrecht

Deze uitgave verschijnt ter gelegen-
heid van de tentoonstelling *Maria*,
10 februari – 20 augustus 2017 in
Museum Catharijneconvent, Utrecht.

Auteur

Désirée Krikhaar

Tekstredactie

Marina van Dongen

Beeldredactie

Elisabeth Vogel / Museum
Catharijneconvent, Utrecht

Eindredactie

Désirée Krikhaar
Kees van Schooten / Museum
Catharijneconvent, Utrecht

Ontwerp

Miriam Schlick, Amsterdam

Fotografie

Foto's van objecten uit de collectie
van Museum Catharijneconvent
zijn gemaakt door Ruben de Heer,
Utrecht. Foto's van objecten uit
andere collecties zijn afkomstig van
bij de afbeeldingen vermelde instel-
lingen en fotografen. De volgende
foto's zijn afkomstig van de auteur:
8 maart; 7, 11, 20 april; 5 juni; 20 juli;
25 september; 24, 27, 29 oktober.

Fotoverantwoording

Voorzijde: detail van de afbeelding
op 31 oktober
Achterzijde: detail van de afbeelding
op 31 december

© 2017 WBOOKS

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm
of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën,
opnamen of op enige andere wijze,
zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd
de rechten met betrekking tot de
illustraties volgens de wettelijke
bepalingen te regelen. Degenen die
desondanks menen zekere rechten
te kunnen doen gelden, kunnen zich
alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunste-
naars aangesloten bij een CISAC-
organisatie is het auteursrecht gere-
geld met Pictoright te Amsterdam.
© c/o Pictoright Amsterdam 2017.

ISBN 978 94 625 8179 1
NUR 646, 680

 WBOOKS

Museum
Catharijne
Convent

MARIA. Een naam met veel betekenissen!

In de religieuze geschriften is zij de moeder van Jezus. Maar ze is ook icoon voor vreugde en verdriet, troost en bescherming. Voor sommigen is ze een symbool, voor anderen een mens van vlees en bloed. Maria is van ons allemaal. *Geen dag zonder Maria* is een reis door het jaar, waarbij de lezer elke dag wordt verrast door Maria. Een feest of een legende, een mooi gedicht of een gebed, een Mariaverschijning of een lekker recept. De korte teksten, per kalenderdag ingedeeld, gaan vergezeld van prachtige illustraties, via middeleeuwse beelden, indrukwekkende schilderijen tot aan hedendaagse kunst. Dit boek laat zien waar de wereldwijde verering van Maria vandaan komt en hoe Maria ons tot op de dag van vandaag inspireert.

9 789462 581791

WWW.WBOOKS.COM